

SXEDIO.GR2

1.4.1955 (Ωρα **00.33** π.μ.): ΑΡΧΙΖΕΙ Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΩΝ ΒΡΕΤΤΑΝΩΝ. ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΟΚΑ ΕΠΙΤΙΘΕΝΤΑΙ ΜΕ ΕΚΡΗΚΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΒΟΜΒΕΣ ΜΟΛΟΤΩΦ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΣΤΗ ΛΕΥΚΩΣΙΑ, ΑΜΜΟΧΩΣΤΟ, ΛΕΜΕΣΟ ΚΑΙ ΛΑΡΝΑΚΑ. Η ΠΡΩΤΗ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΤΟΥ ΔΙΓΕΝΗ ΜΕ ΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΑΝΑΓΓΕΛΛΕΙ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ ΤΗΣ ΕΟΚΑ

Την **00.33** λεπτά της **1ης** Απριλίου **1955** ο Μόδεστος Παντελή από το Λιοπέτρι βρισκόταν κάτω από την κεντρική γραμμή μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος, από τη Δεκέλεια στο Βαρώσι, λίγο έξω από το χωριό Αυγόρου. Στα χέρια του κρατούσε ένα χοντρό σχοινί, μήκους **70** ποδών, στη μια άκρη ήταν δεμένη μια αλυσίδα και στην άλλη ένα κομμάτι ξύλο.

Η γραμμή ήταν των **66** χιλιάδων βολτ και τροφοδοτούσε με ηλεκτρικό ρεύμα μια βασική πόλη της νήσου.

Ο Μόδεστος Παντελή πήρε το σχοινί από την άκρη και έβαλε όλη τη δύναμη του.

Η αλυσίδα κτύπησε πάνω στα ηλεκτροφόρα καλώδια, αλλά δεν γαντζώθηκε καλά. Αυτό όμως ήταν αρκετό για να προκαλέσει μια μικρή διακοπή του ηλεκτρικού ρεύματος για μερικά δευτερολεπτα και να δώσει το σύνθημα της εξέγερσης της ΕΟΚΑ στη συγκεκριμένη ώρα όπως ήταν οι οδηγίες του Αρχηγού της Οργάνωσης Γεωργίου Γρίβα- Διγενή.

Όμως το σχοινί, όπως το έσερνε, χειμώνα καιρό, ο Μόδεστος Παντελή είχε βραχεί μέσα στους αγρούς. Και σαν άγγιξε η αλυσίδα πάνω στα σύρματα έγινε καλός αγωγός του ηλεκτρικού ρεύματος.

Έτσι αυτό διοχετεύτηκε αυτόματα στο σώμα του άτυχου νέου που έπεφτε νεκρός στο έδαφος.

Πιο κάτω, σε άλλα σημεία, άλλοι νέοι, με τον ίδιο τροπο προσπάθησαν να επιτύχουν διακοπή του ηλεκτρικού ρεύματος σε άλλες κεντρικές γραμμές άλλων πόλεων και έδωσαν ταυτόχρονα το σύνθημα για έναρξη του αγώνα.

Ο θάνατος του Μόδεστου Παντελή, του πρώτου νεκρού του αγώνα, δεν πήγε χαμένος.

Το τρεμόσβημα των φώτων που προκάλεσε ήταν αρκετό για να δώσει το σύνθημα στις διάφορες ομάδες να δράσουν με αυτοσχέδιες βόμβες μολότωφ και εκρηκτικές ύλες. Οι εκρήξεις και οι πυρκαγιές που ακολούθησαν στη Λευκωσία, την Αμμόχωστο, τη Λάρνακα και τη Λεμεσό πληροφορούσαν το βρετανό κατακτητή ότι ο Κυπριακός λαός είχε πάρει πια την τύχη του στα χέρια του και ξεσηκωνόταν για να αποτινάξει τον αγγλικό ζυγό.

Ο Μόδεστος Παντελή ήταν μέλος της ομάδας του Γρηγόρη Αυξεντίου από τη Λύση, έφεδρου αξιωματικού του ελληνικού στρατού. Στην ίδια ομάδα ήταν και ο αδελφός του Μόδεστου Παντελή, Χριστοφής Παντελή που ενώ επέστρεφε από την πρώτη επιχείρηση στο Βαρώσι συνελήφθη από τους Αγγλους κοντά στην Αχνα και προσήχθη στο δικαστήριο όπου σαν τον ρώτησε ο δικαστής αν είχε να πει τίποτε για τη δράση του απάντησε:

"Εχω να πω κάτι, απλώς έκαμα το καθήκον μου ως Ελλην διά την ελευθερίαν μας, διά την οποίαν Αγγλοι και Κύπριοι επολέμησαν μαζί".

Πώς όμως έδρασαν οι πρώτες ομάδες στις τέσσερις πόλεις;

Από περιγραφές τόσο του τύπου όσο και μετέπειτα αναφορές των ιδίων των αγωνιστών της ΕΟΚΑ οι πρώτες ομάδες κινήθηκαν ως εξής:

ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ: Μόλις τρεμόσβησαν τα φώτα στις **00.33** της 1ης Απριλίου ο Χρυσόστομος Χαραλάμπους από το Βαρώσι, αρχινυκτοφύλακας στο "625 Ορτάνς Ντέποτ", στο Βαρώσι πήδηξε έξω από το δωμάτιο του για να δει αν οι φρουροί βρίσκονταν στις θέσεις τους. Πλησίασε το νυκτοφύλακα Αλέξανδρο Κυριάκου όταν ξαφνικά σε ένα μέρος του στρατοπέδου είδαν ένα μικρό φως. Ανύποπτοι πλησίασαν και τότε άκουσαν κάποιον να τους φωνάζει:

- Σταματάτε, γιατί θα σας παίξουμε. Είμαστε υπέρ της Ενώσεως με την Ελλάδα. Φύγετε ή θα σας

παίξουμε.

Οι νυκτοφύλακες απομακρύνθηκαν και οι επιδρομείς αφού έρριξαν πέντε αυτοσχέδιες βόμβες από βενζίνη και εκρηκτικές ύλες απομακρύνθηκαν. Την άλλη μέρα η αστυνομία ανακάλυψε τις βόμβες με καμένο το φυτίλι, χωρίς να εκραγούν.

Μια άλλη έκρηξη όμως στο στρατόπεδο απείλησε για λίγο την αποθήκη βενζίνης.

Επικεφαλής των ομάδων αυτών ήταν ο Γρηγόρης Αυξεντίου. Τα άλλα μέλη της ομάδας ήταν οι Χριστοφής Παντελής, Χρίστος Σαμάρας και Μιχαήλ Κουρτής, από το Λιοπέτρι και Παντελής Καρπασίτης, Σταυρής Τσιουπάς και Σωτήρης Αλεξάντρου από την Ξυλοτύμπου.

Σύμφωνα με αφήγηση του Χριστοφή Παντελή, στο βιβλίο του Αντρέα Καουρή " Γρηγόρης Αυξεντίου, Λευκωσία 1996", αδελφού του Μόδεστου Παντελή, ο Αυξεντίου τον προέτρεψε να απομακρυνθεί με το αυτοκίνητο (υπ. αρ. εγγραφής ΤΑΟ41) και να το πάρει στη Λύση. (όπου το είχε ενοικιάσει από τον Νεόφυτο Τσεριτζελλά), αλλά στο δρόμο κοντά τη Αχνα τον συνέλαβε η αστυνομία, που βρήκε στο όχημα προκηρύξεις της ΕΟΚΑ και μερικές εκρηκτικές ύλες και χειροβομβίδες. Από εδώ οι βρετανοί πήραν το νήμα και κατέληξαν στον Γρηγόρη Αυξεντίου, ο οποίος καταζητήθηκε από τους βρετανούς και οι οποίοι τον επικήρυξαν με 5.000 λίρες.

Ο Γρηγόρης κατέστη έτσι ο πρώτος καταζητούμενος του αγώνα.

ΛΕΥΚΩΣΙΑ: Το μεγαλύτερο βάρος των εκρήξεων δόθηκε στη Λευκωσία. Μια ομάδα κατευθύνθηκε στο ραδιοσταθμό στη Αθαλάσσας και αφού συνέλαβαν τους φρουρούς Μηνά Ιακώβου και Μουλλά Χασάν, μπήκαν στο χώρο του κεντρικού πομπού και τοποθέτησαν δυο μεγάλα κιβώτια από δυναμίτη. Η έκρηξη ήταν τρομερή και ακούστηκε σε όλη τη Λευκωσία.

Άλλες ομάδες κινήθηκαν προς το χώρο της Αρχιγραμματείας και τοποθέτησαν βόμβες μικρότερης έντασης στο χώρο έναντι του κτιρίου των δημοσίων υπαλλήλων στη Λεωφόρο Σεβέρη και μια άλλη στο πίσω

μέρος και στα "Γούσλυ Μπάρρακς".

Μια άλλη ομάδα επιτέθηκε εναντίον του Γραφείου Παιδείας και με βόμβα Μολότωφ προκάλεσε πυρκαγιά ως και εναντίον του βρεττανού επιθεωρητή Παιδείας Ελλιοτ.

Επικεφαλής της ομάδας στο ραδιοσταθμό ήταν ο Μάρκος Δράκος. Μέλος της ομάδας του ήταν ο Παναγιώτης Παπαναστασίου κουρέας, από την Αφάνεια, ο άνθρωπος που έκοβε τα μαλιά του αρχηγού της ΕΟΚΑ από προηγουμένως, και ο οποίος αφηγήθηκε στο "Χρονικό" του αγώνα της ΕΟΚΑ:

"Εμυήθην εις τη Οργάνωσιν προ της ενάρξεως του αγώνος. Απετέλουν μέλος της ομάδος Μάρκου Δράκου. Την νύκτα της 31ης Μαρτίου προς την 1η Απριλίου 1955 τέσσαρες άνδρες υπό τη αρχηγίαν του Μάρκου Δράκου συνεκεντρώθημεν εις οικίαν εν Λευκωσία. Το μεσονύτιον μας ανεκοινώθη ότι την 12.30 π.μ. έπρεπε να επιτεθώμεν εναντίον του Κυβερνητικού Ραδιοσταθμού. Εκινήθημεν αμέσως προς ραδιοσταθμόν, όστις εφρουρείτο υπό ενός Έλληνος και ενός Τούρκου, η όλη δε περιοχή ήτο αποκλεισμένη διά συρματοπλεγμάτων. Προσηγγίσαμεν τα συρματοπλέγματα και ο Δράκος απέκοψε διά ψαλίδας μέρος τούτων. Αμέσως δε όλοι ωρμήσαμεν εντός του κτιρίου. Οι φρουροί εξουδετερώθησαν το δε τηλεφωνικόν σύρμα απεκόπη. Ετοποθετήσαμεν δυαμίτιδα εις διάφορα μέρη του σταθμού περιεχύσαμεν βενζίνην τα μηχανήματα και ακολούθως εθέσαμεν πυρ. Αι προκληθείσαι εκρήξεις ήσαν εκκωφαντικάί, αι δε ζημίαι ήσαν σημαντικάί".

ΛΕΜΕΣΟΣ: Στη Λεμεσό στόχος υπήρξε ο Κεντρικός Αστυνομικός Σταθμός που δέχθηκε τρεις συνολικά βόμβες και οι συνοικιακός σταθμός Αγίου Νικολάου. Στον κεντρικό σταθμό οι βόμβες είχαν τοποθετηθεί στην είσοδο και το γκαράζ, ενώ η τρίτη απέναντι κοντά σε καφενείο.

Επικεφαλής κατά την επίθεση στον κεντρικό σταθμό ήταν ο τομεάρχης Αντρέας Ιωαννίδης.

Στην επίθεση στον σταθμό Αγίου Νικολάου ήταν

ο Θεόδωρος Σουρμελής.

Μια ομάδα επίσης υπό τον Νότη Πετροπουλέα, προχώρησε και τοποθέτησε εκρηκτικές ύλες στον ηλεκτροπαραγωγό σταθμό Επισκοπής. Οι επιτεθέντες είχαν αναγκάσει τους τρεις υπαλλήλους του σταθμού Ιωάννην Χαραλάμπους, Γεώργιο Παναγιώτου και Ανδρέα Στυλιανού να απομακρυσθούν προκειμένου να μη τραυματισθούν.

Σημαντική ήταν προσφορά στη επίθεση αυτή του Σάββα Κρασίδη σε αντίθεση με τον Πετροπουλέα που ουσιαστικά το είχε βάλει στα πόδια...

Ο Χρίστος Μιχαήλ Τσιαπούρας από τον Πύργο Λεμεσού αφηγήθηκε στο "Χρονικό" της ΕΟΚΑ:

"Την **31.3.1955** εις τας **9.30** μ.μ. ο Σάββας Κρασίδης ήλθεν εις Πύργον από την Λεμεσόν και μου είπεν ότι εδόθη διαταγή ενάρξεως του αγώνος από τον Διγενή και ότι η ομάς Πύργου θα εκτυπούσε τας ηλεκτρικάς εγκαταστάσεις της αγγλικής Επισταθμίας Επισκοπής.

Ειδοποιήσαμεν την ομάδα κρούσεως απαρτιζομένην από τους Μιχαήλ Τσουλούπαν, Ανδρέαν Αναστάση και Σάββα Κρασίδην και επειδή υπήχαν πολλάί ανωμαλίας εις την Λεμεσόν, συνεπεία του "Ευαγόρα" (Νότη Πετροπουλέα) εφθάσαμεν εις τον προορισμόν μας, την Επισκοπήν την **12.30** π.μ. Επειδή η Λεμεσός κτυπήθηκε ενωρίτερον ο "Ευαγόρας" όστις ηκολούθει με άλλην μίαν ομάδα, με τον εξ Αγίου Μάμαντος Λεμεσού Πανίκον Νικολάου, ακούοντας τας βόμβας εις Λεμεσόν κλονίστηκε και διέταξεν οπισθοχώρησιν. Ο Σάββας Κρασίδης "Διάκος" όμως του είπεν ότι δεν είναι διατεθειμένος να οπισθοχωρήση και εν ανάγκη θα πεθάνη εκεί. Πήρε το πιστόλι του Ευαγόρα, ο Μιχαηλ Τσουλούπας ένα στεν από τα όπλα που είχαμεν εκεί στο χωριό και ο Ανδρέας Αναστάση μίαν Τόμιγκαν. Ο "Διάκος" κτύπησε την πόρταν της Ηλεκτρικής, του άνοιξαν οι φρουροί, τρεις Κύπριοι Έλληνες και με τά όπλα προτεταμένα πάνω τους, εξήγησεν τον σκοπόν της επισκέψεως του. Τους απομόνωσεν εις το γραφείον της Ηλεκτρικής, τους φύλαγαν οι δύο και ο Σάββας ετοποθέτησεν τις βόμβες

εις τας μηχανάς, τους δε φρουρούς τους πήρε μαζί του **300** υάρδας μακρυσά. Πήρε το αυτοκίνητον με την ομάδα του και ξεκίνησαν διά τον Πύργον".

ΛΑΡΝΑΚΑ: Στη Λάρνακα στόχος έγινε ο Κεντρικός αστυνομικός σταθμός, όπου μια βόμβα προκάλεσε ζημιές στην αίθουσα παιγνιδιών. Άλλοι στόχοι ήσαν τα δικαστήρια και το Διοικητήριο, που βρίσκονταν στην ίδια περιοχή και το σπίτι του αστυνόμου Μίλλιγκ.

Ταυτόχρονα ένας άνδρας, ο Στέλιος Χατζηκυριάκου, προκάλεσε διακοπή της παροχής ηλεκτρικού ρεύματος στην ηλεκτροφόρο γραμμή Δεκέλειας-Λάρνακας- Λεμεσού. Ο Χατζηκυριάκου στάθηκε πιο τυχερός από τον Μόδεστο Παντελή και πέτυχε από που στόχευε.

Ο τομεάρχης Λάρνακας (Ορέστης) Σταύρος Ποσκώτης αφηγήθηκε στο "Χρονικό" της ΕΟΚΑ:

"Την νύκτα της **31.3.1955** συνεκεντρώθηκεν από της **10**. μ.μ. αι δύο ομάδες της Λάρνακος εις την οικίαν του Ηλία Χαραλάμπους.

Η ομάδα ΑΡΗΣ αποτελείτο από τους Γεώργιο Λυκούργο, Μιχαήλ Παρίδη, Ιάκωβο Καΐσερλίδη, Στέλιο Χατζηκυριάκου και Χαραλάμπο Ηλία.

Η Ομάδα ΚΡΟΝΟΣ αποτελείτο από τους Δημήτριο Φιλιαστίδη, Γεώργιο Αιμιλίου, Ξάνθο Ιακωβίδη, Νίκο Παρτέλλα και Χρ. Μαυροψή.

Απευθυνόμενος προς τας ομάδας ανεφέρθη δι' ολίγον εις τον αγώνα, ο οποίος παγκυπρίως ανελαμβάνετο από της **00.30** π.μ. της **1.4.1955**, ετόνισα η σοβαρότητα και ιερότητα που αναλαμβανομένου έργου και την τιμήν η οποία προσεφέρετο εις τους μετέχοντας τούτου να είναι πρωτοπόροι του ενόπλου απελευθερωτικού αγώνος της Πατρίδος των και ανέγνωσα το πρώτον φυλλάδιον του αρχηγού Διγενή δι' ου ούτος καθώριζε τους σκοπούς του αγώνος και εκάλει τον ελληνικόν Κυπριακόν Λαόν να αγωνισθή υπέρ της Ελευθερίας του.

Ακολούθως έδωσα τας τελευταίας οδηγίας προς τας ομάδας και αφού εγένετο τελική επιθεώρησις του

χρησιμοποιηθησομένου υλικού (βόμβες TNT) και Μολότωφ) διενεμήθησαν προς άπαντας τα πρώτα φυλλάδια διά να τα σκορπίσουν εις τους δρόμους αμέσως μετά τας εκρήξεις και ολίγον προ της καθορισθείσης ώρας περί το μεσονύκτιον περίπου, αι ομάδες απεχώρησαν διά τους στόχους των.

Πάντες ευρίσκοντο υπό το κράτος βαθυτάτης συγκινήσεως και υπερηφανείας, διότι ο αγών υπέρ της ενώσεως εισήρχετο εις την οδόν της ενόπλου διεξαγωγής του, της μόνης, η οποία ηδύνατο να φέρη το ποθητόν αποτέλεσμα. Επί πλέον δε είχαν την τύχην να είναι οι πρώτοι πόροι του αγώνος τούτου.

Ολίγα λεπτά προτού αποχωρήσουν οι αγωνισταί ενηγκαλίσθησαν αλλήλους και έδωσαν θερμόν αδελφικόν και συναγωνιστικόν ασπασμόν".

Ομως ενώ στις άλλες επαρχίες οι αγωνιστές της ΕΟΚΑ κατόρθωσαν να αποκρυβούν ή να μη εντοπισθούν, στη Λάρνακα, φαίνεται ότι ήταν στιγματισμένοι κι' έτσι λίγο μετά τις εκρήξεις η αστυνομία έδρασε κεραυνοβόλα και συνέλαβε στα σπίτια τους, τους Μιχαλάκη Παρίδη, Γεώργιο Λυκούργο, Σταύρο Ποσκώτη, Ιάκωβο Καϊσερλίδη και Εάνθο Ιακωβίδη οι οποίοι κατεδικάστηκαν στις **23** Ιουνίου σε βαριές ποινές φυλάκισης (Ποσκώτης **9** χρόνια, Παρίδης **7**, Ιακωβίδης **6**, Λυκούργος **5** και Καϊσερλίδης **3**).

Ταυτόχρονα την 1η Απριλίου κυκλοφόρησε και η ακόλουθη προκήρυξη του αρχηγού της ΕΟΚΑ, Διγενή:

ΕΟΚΑ

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ

Με την βοήθειαν του Θεού, με πίστιν εις τον τίμιον αγώνα μας, με την συμπαράστασιν ολοκλήρου του ελληνισμού και με την βοήθειαν των Κυπρίων

ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝ ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΙΝΑΞΙΝ ΤΟΥ ΑΓΓΛΙΚΟΥ ΖΥΓΟΥ, με σύνθημα εκείνο το οποίον μας κατέλιπαν οι πρόγονοί μας ως ιεράν παρακαταθήκην:" Η ΤΑΝ Η ΕΠΙ ΤΑΣ".

ΑΔΕΛΦΟΙ ΚΥΠΡΙΟΙ,

Από τα βάθη των αιώνων μας ατενίζουν όλοι εκείνοι οι οποίοι ελάμπρυναν την Ελληνική ιστορία, διά να διατηρήσουν την ελευθερία των, οι Μαραθωνομάχοι, οι σαλαμινομάχοι, οι 300 του Λεωνίδα και οι νεώτεροι του αλβανικού έπους.

Μας ατενίζουν οι αγωνισταί του 21, οι οποίοι και μας edίδαξαν ότι απελευθέρωσις από τον ζυγόν και τα δεινά του αποκτάται πάντοτε με το ΑΙΜΑ. Μας ατενίζει, ακόμη σύμπας ο Ελληνισμός, ο οποίος και μας παρακολουθεί με αγωνία, αλλά και με εθνική υπερηφάνειαν.

Ας απαντήσωμεν με έργα ότι θα γίνωμεν "πολλά κάρρονες" τούτων.

Είναι καιρός να δείξωμεν εις τον κόσμον ότι εάν η διεθνής διπλωματία είναι άδικος και εν πολλοίς ΑΝΑΝΔΡΟΣ, η Κυπριακή ψυχή είναι γενναία. Εάν οι δυνάσται μας δεν θέλουν να αποδώσουν την λευτεριά μας, μπορούμε να την διακδικήσουμε με τα ίδια μας τα ΧΕΡΙΑ και με το ΑΙΜΑ μας.

Ας δείξωμεν εις τον κόσμον ακόμη μια φορά ότι και του σημερινού Έλληνοσ "ο τράχηλος ζυγόν δεν υπομένει".

Ο αγών θα είναι σκληρός. Ο δυνάστησ διαθέτει και τα μέσα και τον αριθμόν.

Ημείς διαθέτομεν την ΨΥΧΗΝ. Εχομεν και το ΔΙΚΑΙΟΝ με το μέρος μας. Γι αυτό και θα ΝΙΚΗΣΩΜΕΝ.

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΑΙ,

Ατενίσατε το έργον σας, είναι αίσχος εν εικοστώ αιώνι οι λαοί να χύνουν το αίμα των για να αποκτήσουν την λευτεριά των, το θείον αυτό δώρον, για το οποίο και εμείς επολεμήσαμεν παρά το πλευρόν των λαών σας και για το οποίο σεις τουλάχιστον διατείνεσθε ότι επολεμήσατε εναντίον του ναζισμού και του φασισμού.

ΕΛΛΗΝΕΣ

Οπου και αν ευρίσκεσθε, ακούσατε την φωνή μας:
ΕΜΠΡΟΣ ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΛΕΥΤΕΡΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΜΑΣ

ΕΟΚΑ
Ο
ΑΡΧΗΓΟΣ
Διγενής